

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

BALAK • בלק

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"ט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

COVENANT & CONVERSATION ÖZET

Ulusların İçinde Sayılmayacak

Bu özet, Rabbi Sacks'ın 2012 yılında yazmış olduğu makaleden uyarlanmıştır. Makaleye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Antisemitizmin karanlık tarihi bu haftaki *Peraşa* Balak'ta başlamaktadır. Gariptir, Bene Yisrael hakkında ezelden beri söylenmiş en güzel şeylerden bazıları, onlara beddua etmesi için tutulan Bilam'dan gelmiştir: "Çadırların ne iyi Yaakov, meskenlerin [ne iyi] Yisrael!... Bir yıldız yükselecek Yaakov'da Ve bir asa kalkacak Yisrael'den."

Ancak Bilam Yisrael'in dostu değildi. Beddua etmekte başarısız olunca onlara zarar vermek için başka bir yol bulmuştu. Moav'lı kadınların Yisrael erkeklerini baştan çıkarmalarını ve putperestliğe sevk etmelerini tavsiye etmişti. Bu olay 24.000 kişinin hayatına mal olan ölümcül bir salgına yol açmıştı. Öyleyse Tanrı, Yisrael'i mübarek kılacak kişi olarak neden Bilam'ı ayarlamıştır? Bunun cevabı Mişle'de yer alan bir pasukta bulunabilir: "Bir başkası methetsin seni ve ağzın değil; bir yabancı [yapsın bunu] ve dudakların değil."

Tanah herhangi bir ulusun kendini övdüğü türden bir edebiyat değildir. Anlatılanların çoğu bize, yapılan hatalar üzerinden ders verir. Peygamberler çoğunlukla Yisrael'i eleştirirler. Bu nedenle, övgünün, kendilerini sevmeyen harici birinden gelmesi önemliydi. Moşe halkı azarlıyordu. Bir yabancı olan Bilam ise onları övüyordu.

Peki, ama acaba Bilam, "İşte – yalnız barınacak halk; ve ulusların içinde sayılmayacak" şeklindeki ünlü sözleriyle ne kastediyordu? Bazı çağdaş yorumlar bunu, Yahudilerin nefret ve dışlanmaya maruz kalmalarının ebedi bir yazgı olduğu şeklinde anlamıştır. Ama peygamberlerin söylediği şey bu değildir. Zeharya "Her lisandan ve her ulustan on kişi bir Yahudi'yi giysisinin köşesinden yakalayacak ve 'Seninle gitmemize izin ver, çünkü Tanrı'nın sizinle olduğunu duyduk' diyecek" sözleriyle tarif ettiği bir zamanı öngörmüştü. Antisemitizm Yahudi kaderine yazılmış bir şey değildir. Öyleyse Bilam ne demek istemiştir?

İbn Ezra bunun, Yahudilerin asimile olmadıkları anlamına geldiğini söylemiştir. Ramban'a göre, Yahudilik başka geleneklerin bir karışımı haline gelmeyip, saf kalacaktır. Netsiv de Yahudilerin ayrı ve farklı kaldıkları sürece güçlü olacaklarını eklemiş, ama diğer her halk gibi olmaya çalıştıkları takdirde özelliklerini kaybedip her şeyi riske sokacakları konusunda uyarıda bulunmuştur.

Başka bir cevap da şöyledir: Antik Yisrael ulusu, bir akit, bir antlaşma üzerine kurulmuştu ve bu nedenle Yisrael, **bir inanç sisteminin ruhuna sahip bir ulustur**. Yisrael ulusu, ülke, dil veya siyasetle değil, Tanrı ile ortak bir antlaşma yoluyla tanımlanmıştır. Dünyanın her yanına saçıldıktan sonra, farklı dilleri konuşurlarken ve farklı hükümdarların yönetimi altında yaşarlarken bile Yahudiler hâlâ kendilerini tek bir halk olarak görmüşler ve başkaları tarafından da tek bir halk olarak görülmüşlerdir.

Onları tek bir halk yapan tam olarak neydi? Cevap Rav Saadya Gaon'dan gelir: "Ulusumuz, yalnızca kanunları (*torot*) sayesinde bir ulustur." Yahudileri birbirine bağlayan, coğrafya değil, Tora'ydı. Kanunlarını ülkeye girmelerinden önce almışlar ve sürgündeyken bile dini yükümlülükleri yoluyla bir ulus olarak kalmışlardı.

Diğer uluslardan farklı olarak, Yahudilikte inanç ve milliyet çakışır. Diğer uluslardan farklı olarak Yahudilik hem bir inanç hem de bir milliyettir. Çoğu ulus birden çok dine mensup insanlardan oluşur. Çoğu din birden çok ulus tarafından benimsenmiştir. Yalnızca Yahudilikte bu ikisi iç içedir. Yahudilik olmasaydı, dünya çapında Yahudileri birleştiren hiçbir şey olmazdı – antisemitizm haricinde. Ve Yahudi halkı olmasaydı, Yahudilik, ortak bir sorumluluğa dayanan, antlaşma merkezli bir inanç olmak şeklindeki doğasını kaybederdi. Bilam haklıydı. Yahudi halkı benzersizdir. Yahudiliği yalnızca bir etnik köken meselesi olarak görmek de aynı sebepten ötürü bir hatadır. Yahudiler birçok farklı etnik kökenden gelirler. Ve eğer Yahudi kimliği yalnızca etnik kökene bağlı olsaydı, Yahudiliğe geçmek imkânsız olurdu – oysa öyle değildir.

Yahudileri "yalnız barınan bir halk" yapan şey ırk, kültür veya ülke değil, inanç bildirgeleridir. Eğer bunu unutursak, Tanrı da bize biliyor olmamız gereken şeyi bize göstermek için hatırlatıcılar gönderir – ve bu hatırlatıcılar, Bilam gibi beklenmedik sesler olabilir. **Yahudilik, insan ırkının mirasına olan özgün katkımızın – diğer uluslar arasında inancı ve yaşam tarzı ile ayırt edilen bir ulusun canlı örneği olmamızın – kaynağıdır.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Sizce Yahudi halkının dünyaya en büyük armağanı nedir?
2. Yalnız olmakla kendine özgü olmak arasındaki fark nedir? Bu neden önemlidir?
3. Tora'da bir ulus olarak içimizdeki "en iyi" özellikleri ortaya çıkaran başka hangi kötü karakterler vardır?

Kısaca Peraşa

Bene Yisrael'in gittikçe artan kuvvetini gören Moav kralı Balak, onlara beddua etmesi için peygamber Bilam'ı tutar. Yolculuğu sırasında Bilam, eşeğinin garip davranışlarına tanık olur. Daha sonra bunun, Bilam'ın başta fark edemediği ve eşeğin yolunu kesen bir melek olduğu anlaşılır. Bilam Bene Yisrael'e üç farklı yerden beddua etmeyi dener, ama üstlendiği bu görevi yerine getiremediğini görür. Her seferinde ağzından beddua yerine *beraha* sözleri çıkar. Buna Maşiah dönemine dair bir vizyon da dâhildir. Bu arada Bene Yisrael, Moav'lı kadınlar tarafından baştan çıkarılarak günaha sürüklenirler ve putperestliğe sevk edilirler. Bir ölüm salgını halkı kasıp kavurur ve bu salgın ancak Pinehas gözü pek bir davranışla günahkâr bir çifti öldürünce sona erer.

PERAŞA ÜZERİNE

YAZAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN
ESİNLENİLMİŞTİR

RABİ SACKS'IN FELSEFESİ

Derinlere Dalmak

Bene Yisrael'e düşman bir yabancı olan Bilam, onlara beddua etmesi için tutulur, ama sonra, tüm olasılıklara rağmen, Bene Yisrael hakkında gerçekten de çok güzel övgü sözleri söyler. Bu da derin bir gerçeği ortaya koyar: Bazen bir dostun seslendiremediği şeyleri dile getirmek için bir düşmana gerek duyulabilir.

Bilam'ın, Yisrael'in "yalnız barınan bir halk" olduğu yönündeki beyanı çoğu zaman yanlış yorumlanarak bir yalnızlık laneti olarak görülmüştür. Ancak Rabi Sacks bunu tersine çevirerek, bu ifadeyi tamamen farklı bir şekilde görmemize olanak sağlamaktadır. Acaba neden farklı bir yaşam tarzı süreriz ve neden Yahudi cemaatleri halinde yaşama arzusu hissederiz? Bu, olumsuz sebeplerden kaynaklanan bir durum değildir, çünkü bizim benzersiz kimliğimizin kökleri bir ülkeye, ırka veya kültüre değil, Tora'ya ve antlaşmaya dayanır. Bu nedenle biz birlikte olduğumuz ve birbirimizi bu kendimize özgü yaşam tarzı ile desteklemeyi sevdiğimiz zaman güçlüyüz. Biz cemaat odaklıyız ve antlaşma odaklıyız.

Coğrafya, siyaset veya ortak bir dille bir araya gelerek şekillenmiş olan diğer uluslardan farklı olarak, Yahudiler birbirlerine kutsal bir görev ve ahlaki bir kodla bağlanmışlardır. Bu farklılık bir trajedi değil, bir görev çağrısıdır. Yahudiler manevi amaçlarını unuttukları zaman, tarih – hatta antisemitler de – onlara kim olmaları gerektiğini hatırlatır. Ama Rabi Sacks'ın söylediği gibi: **"Böyle bir hatırlatmaya ihtiyacımız olmamalıdır."**

- Yahudi olan ama tanımadığınız biri ile konuşmaya başladığınız zaman hemen hangi bağlantıları kurarsınız?

Peraşa Aktivitesi

Gizemli Berahalar

Herkes masada olmayan birini düşünecek (bir öğretmen, arkadaş, akraba veya komşu) ve ona yüksek sesle bir *beraha* gönderecek. Bu, başkalarını düşüncelerinizde olumlu bir şekilde anmanın hoş bir yoludur.

Bonus turunda, herkesi masadaki bir kişiye aptalca veya şaşırtıcı bir "ters" *beraha* vermeye davet edin – tamamen beklenmedik veya ironik bir *beraha* olabilir. Buradaki önemli nokta bunu hakaret içerecek şekilde değil, şaka yollu ve eğlenceli bir şekilde yapmaktır. Örneğin: "Seni, pizzanın üzerinde tam da uygun miktarda ananas / Brüksel lahanası / Bisli ve Bamba ile mübarek kılıyorum!"

HER YAŞ İÇİN BİR HİKÂYE

Yükselen Aslanlar

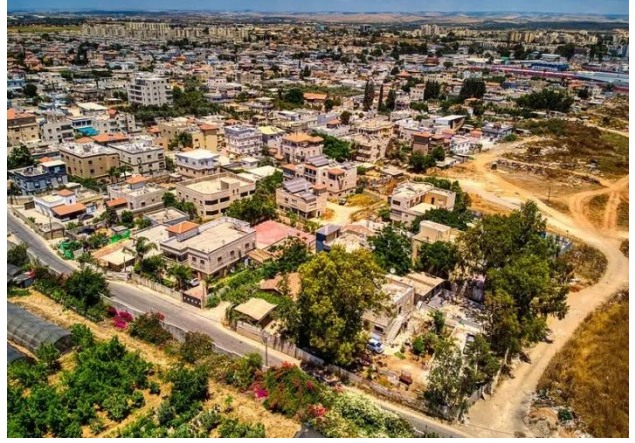
Sadece birkaç gün önce, Yükselen Aslan Operasyonu sırasında, çocuklar okuldayken Lot şehrinde sirenler çaldı. O sırada bundan sonra neler olacağını kimse bilmiyordu. Yael Bienefeld, kişisel hikâyesini Sivan Rahav Meir'in WhatsApp grubunda paylaştı:

Oğullarımdan biri gözyaşları içinde beni aradı. Çok korkmuştu ve gelip onu almam için yalvarıyordu. O sırada çok uzaktaydım; bu yüzden telefonumu sıkı sıkı tutarak bildiğim her şeyi denedim: sakinleştirici sözler, nefes alma egzersizleri, empati. Ama hiçbir işe yaramadı.

Son çare olarak oğluma “Sen Yisrael halkının bir üyesisin” dedim. “Biz cesaret dolu bir halkız. Avraam’ın, Kral David’in ve Makabilerin içinde yaşayan bu cesaret senin içinde de yaşıyor. O gücü ruhunun derinliklerinde taşıyorsun.”

Sözlerime bu haftaki *Peraşa*’dan bir pasukla son verdim: “İşte! Heybetli bir aslan gibi kalkacak halk; Yüksелеcek aslan gibi.”

Ve hiçbir şey olmamış gibi oğlum sakinleşti. “Tamam anne,” dedi. “Dersime geri dönüyorum.”

Bu sadece cesaretini yeniden bulan bir çocuğun hikâyesi değildi. Bize kim olduğumuzun bir hatırlatıcısıydı. Yahudilerin kuvveti yalnızca tarih kitaplarımızda değildir. Nesilden nesile aktararak, her birimizin içinde canlıdır.

Bizler sadece zengin geçmişe sahip bir halk değiliz. Biz, görevi olan ve bu görevi, korkuya değil, inanca dayanan bir kimlikle taşıyan bir halkız.

- Kendinizi veya aile fertlerinizden herhangi birini bir aslan gibi görüyor musunuz? Hangi yönlerden?
- İsmi aslan anlamına gelen birini tanıyor musunuz?
- Yahudi olmanın hangi yönleri size gurur veriyor?

AFTARA ÜZERİNE

YAZAN: RABİ BARRY KLEINBERG

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN
ESİNLENİLMİŞTİR

AFTARA ÖZETİ

Kısaca Aftara

Miha 5:6 – 6:8

Bu haftaki *Aftara*, Tanrı'nın, halkından beklentilerine ışık tutmakta, içi boş ritüellerle gerçek inanç arasındaki zıtlığı vurgulamaktadır (bu, *Aftaralar*da birçok kez gördüğümüz bir temadır!).

Miha 5:6, güçlü bir liderden bahseder. Yaakov'un soyundan gelen, Tanrı'nın halkını koruyarak ona çobanlık edecek bir çoban-kral karakteri olan bu lider, Maşiah'ın rolünü simgelemektedir. *Perek 6*'da Tanrı, Yisrael'in ikiyüzlülüğünü onun yüzüne vurarak, bir yandan adil davranmakta, iyiliği sevmekte ve Tanrı'yla alçakgönüllü bir şekilde yürümekte başarısız olurken, diğer yandan bolca *korban* sunmalarının değerini sorgular.

Miha 6:8 Tanrı'nın beklentilerini özetler: adil davranmak, iyiliği sevmek ve Tanrı'yla tevazu içinde yürümek. Bu beklentiler, harici dini uygulamalardan ziyade, ahlaki davranışı ve Tanrı ile aramızda gerçek bir ilişkiyi vurgulamaktadır.

İşte pasuk:

“Ey insanoğlu; sana neyin iyi olduğunu ve Tanrı'nın senden ne talep ettiğini [Tanrı zaten] söyledi: Yalnızca adaleti yerine getirmen, iyiliği sevmen ve Tanrı'nın'la tevazu içinde yürümen.”

- “Tanrı'nın'la tevazu içinde yürümen” ifadesinden siz ne anlıyorsunuz?

Fikriniz Nedir?

1. Miha tarafından öğretilen üç ilke – adil davranmak, iyiliği sevmek ve Tanrı'yla tevazu içinde yürümek – arasındaki ne gibi farklar vardır?
2. Kendi yaşamınızda bunlardan hangisini uygulamaya daha çok ihtiyaç duyuyorsunuz?

TANAH'TAN BAĞLANTILAR

Peraşa ve Aftara Arasındaki İlişki

Bu haftaki *Peraşa*, Bilam'ın Kral Balak tarafından Bene Yisrael'e beddua etmek üzere tutulmasını ve bu bedduaların nasıl da birer *berahaya* dönüştüğünü anlatır. Neviim (Peygamberler) kitaplarında bulabileceğimiz buna benzer başka bir olay yoktur.

Öyleyse Balak *Peraşa*'sının *Aftara*'sı hangi kritere göre seçilmiştir?

Aftara'nın *Peraşa* ile bağlantısı, sonlarına doğru okuduğumuz bir pasukta yer alır. Miha 6:5'te şöyle okuyoruz: “*Halkım! Moav kralı Balak'ın ne tasarladığını ve Bilam'ın ona ne cevap verdiğini hatırla lütfen! [Seni] Şitim'den, Gilgal'a [ulaştırana] kadar [neler yaptığımı hatırla. Tüm bunları] Tanrı'nın dürüst eylemlerini bilmen için [yaptım].*”

Peraşa'ya yönelik bir bağlantıyı *Aftara*'nın ilk satırlarında da bulabiliriz: “*Yaakov'un, kalabalık halkların arasında arta kalanları, Tanrı'nın yanından [gelen] çiy gibi, otların üzerindeki yağmur damlaları gibi olacak – [öyle] ki, ümidini kimseye bağlamayacak ve insanoğlundan beklentisi olmayacak. Yaakov'un, uluslar içinde, kalabalık halkların arasında arta kalanları[nın lideri olacak kral Maşiah], ormanın hayvanlarının arasındaki bir aslan gibi, davar sürülerinin içindeki genç bir aslan gibi olacak – [nasıl] ki, [diğer hayvanlar aslanın önünden] geçerken, [aslan] onları ezer veya parçalara ayırır ve [avını] kurtaracak kimse olmaz[sa; kral da öyle olacak.]*”

Bu sözler, Bilam'ın *Peraşa*'da söylediği şu satırlarla hem imgeler hem de mesaj bakımından büyük benzerlik taşır: “*İşte – yalnız barınacak halk; ve ulusların içinde sayılmayacak*” (Bamidbar 23:9): “*İşte! Heybetli bir aslan gibi kalkacak halk; Yükselecek aslan gibi. Yatmayacak avının eti yiyene ve kanını içene kadar*” (Bamidbar 23:24).

NEVİİM KİTAPLARI BAĞLAMAMI

Miha Kitabı

Rabi Sacks, Miha kitabına, özellikle de bu hafta *Aftara*'da okuduğumuz Miha 6:8 pasuğuna öğretilerinde sık sık yer verir. Bize adil davranmayı, iyiliği sevmeyi ve Tanrı'yla tevazu içinde yürümeyi telkin eden bu ünlü pasuk, ahlaki ve dini felsefede bir temel taşı niteliğindedir. Rabi Sacks bunu, Tanrı'nın insanlıktan bekleediklerinin kısa bir özeti olarak görüyordu.

Bu pasuk, Rabi Sacks'ın gözünde, Yahudi etiğinin bazı çekirdek ilkelerini içerir:

Ritüelin Ötesi

Rabi Sacks birçok kez bu pasuğu harici ritüelden ibaret uygulamalarla karşılaştırmış, gerçek inancın, bu değerleri dünyada yansıtan somut eylemleri gerektirdiğini öne sürmüştür.

Aktif İnanç

Rabi Sacks bu pasuğu, dünya ile etkileşim içinde olan ve burayı daha iyi bir yer haline getirmek için gayret gösteren aktif bir inancı teşvik eden bir pasuk olarak görmüştür.

Evrensel Uygulama

Her ne kadar kökleri Yahudi geleneğinde ise de (tikellik), Rabi Sacks, Miha 6:8'in sözlerini evrensel ve tüm insanlığa hitap eden bir mesaj olarak görmüştür.

Haftanın Alıntısı

“Peygamberlerin sesi, insanların toplum içinde nasıl bir tutum benimsedikleriyle ilgilidir. Ahlaki bir toplum başarılı olacaktır; ahlaki olmayan veya ahlaksız bir toplumsa başarısızlığa uğrayacaktır.”

The Ethic of Holiness [Kutsiyet Etiği], Kedoşim, Covenant & Conversation, "I Believe" serisi

Biraz Daha Düşünelim

Bu evrensel mesajı Yahudi olmayan arkadaş ve meslektaşlarınızla yayabileceğinizi düşünüyor musunuz?

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: [@RabbiSacks](https://www.instagram.com/RabbiSacks).

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

“R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift.” - Rabi Sacks